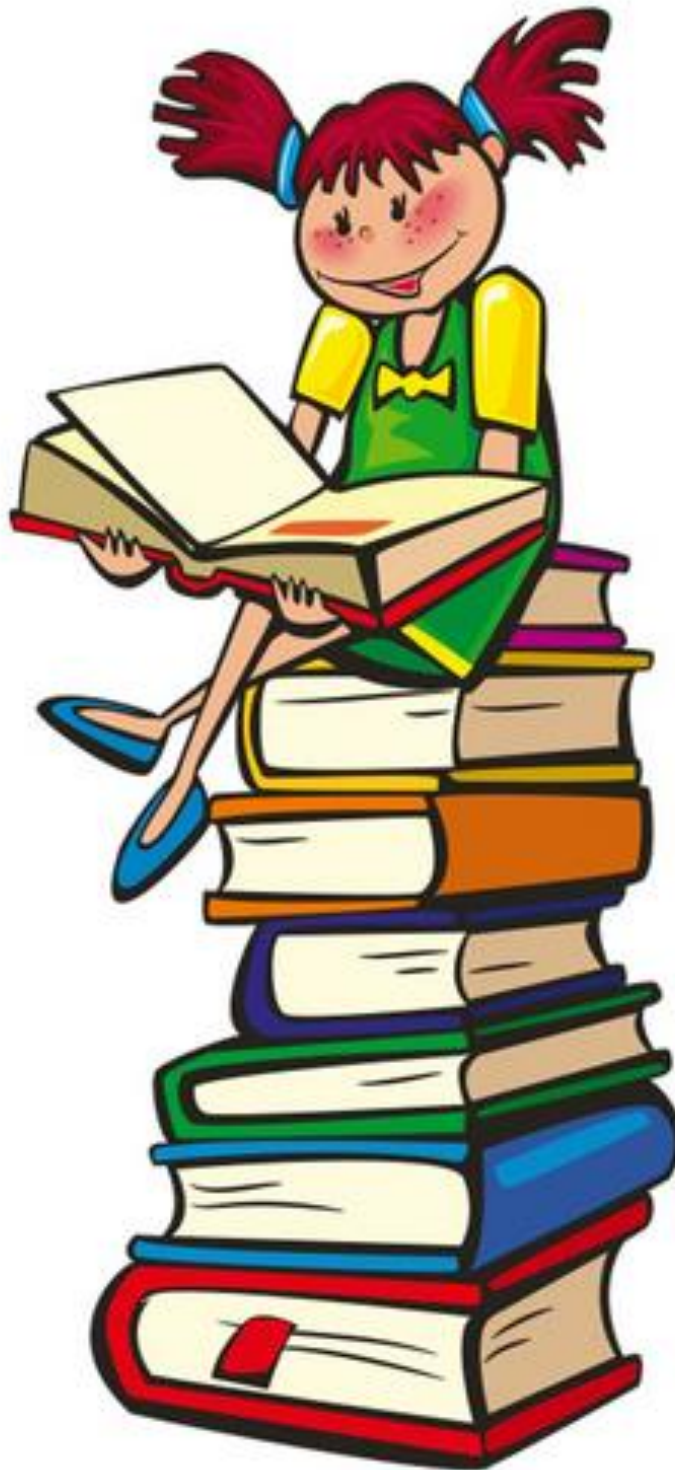


## 10 Tips om kinderen op school aan het lezen te krijgen.



In mijn blogs schrijf ik met enige regelmaat over het belang van lezen. Naast het belang om als volwassene aan je kinderen als voorbeeld te geven dat lezen leuk is, als het stimuleren van je eigen kinderen om thuis te lezen, heeft een school daar ook een belangrijke taak in. Daarom een tien tips om het lezen op school te stimuleren.

## 10 tips

### Tip 1

Plan elke dag een kwartiertje leestijd. Neem een vast moment op de dag waarop kinderen mogen lezen. Zorg dat het een gewoonte wordt.

### Tip 2

Om te laten zien hoe belangrijk je zelf lezen vindt, is het goed om ook zelf in dat kwartier een boek te lezen. Goed voorbeeld doet volgen.

### Tip 3

Als kinderen hun werkje af hebben, laat hen dan verder lezen in hun leesboek. Dat maakt enerzijds dat ze rustig iets anders doen en anderzijds dat ze hun boek sneller uit hebben. Per slot is een kwartier lezen per dag niet heel veel.

### Tip 4

Als kinderen hun boek spannend vinden en er thuis aan door willen lezen, regel dan dat dat kan. Niets is zo frustrerend als je een spannend of mooi boek aan het lezen bent en je kan er niet in doorlezen als je dat wilt.

### Tip 5

Praat met de kinderen over de boeken die ze lezen. Laat hen vertellen waarom ze het een mooi boek vinden. Laat de kinderen onderling hun leeservaringen uitwisselen.

### Tip 6

Gebruik de leesboeken als oefen materiaal. Dus als de kinderen vanuit hun taalboek een schrijfopdracht moeten doen, koppel die dan aan het boek dat ze lezen. Zo verwerken ze op verschillende manieren de inhoud van het boek.

### Tip 7

Als een kind een boek niet leuk vindt, laat het dan ruilen voor een ander boek. Verplicht een boek lezen wat je niet leuk vindt, stimuleert het lezen niet.

### Tip 8

Laat kinderen die lezen moeilijk vinden, naar een luisterboek luisteren. Zo komen ze toch in aanraking met verhalen.

### Tip 9

Maak een lekker-lezen-zit-hoekje in de klas.

### Tip 10

Maak een spel van het lezen van boeken. Dat kan bijvoorbeeld met de Beste Boeken Quiz die door mij i.s.m. Stichting Aanzet is ontwikkeld. Meer weten? Neem contact op: zie einde voor contactgegevens.

## Knapper door het lezen van boeken

Elke dag kijk ik in de spiegel om te kijken of ik knapper ben geworden en elke dag moet ik constateren dat ik dezelfde ben als gisteren. Niet dat ik ontevreden ben met wie ik ben. Helemaal niet. Zie ook mijn vorige blog: [spiegeltje, spiegeltje aan de wand...](#), maar het schijnt zo te zijn dat je van lezen knapper wordt...

In de artikelen hierover staat natuurlijk dat je hersenen er knapper door worden. Hoewel ik dagelijks lees, merk ik geen significant verschil. Integendeel ik vergeet steeds vaker namen en andere dingen. Aangezien ik mijn hele leven al dagelijks lees, zal dat ook wel logisch zijn en is niet meer te meten of ik slimmer ben door het lezen of vergeetachtiger door een zekere leeftijd...

Hoe dan ook de onderzoeken zijn boeiend en een stimulans om op jonge leeftijd met het lezen van boeken te beginnen. Dat wil zeggen dat kinderen en volwassenen wel uitgedaagd moeten worden. De effecten van het lezen van boeken zijn vooral merkbaar na het lezen van een 'sterk' boek. Het lezen van een 'sterk' boek zorgt ervoor dat de hersengebieden die samenhangen met taal en begrip actiever blijven. Zozeer zelfs dat de effecten een aantal dagen blijven hangen.

In het artikel dat in zijn geheel te lezen is op [scientas.nl](#), staat het volgende:

Er bleken grote verschillen te zijn tussen de hersenscans die vóór het lezen van de roman gemaakt werden en de hersenscans die in de ochtenden nadat de proefpersonen de roman gelezen hadden, werden gemaakt. Zo bleken er in de ochtenden nadat de proefpersonen hadden gelezen verhoogde verbindingen te zijn in het linkerdeel van de temporale kwab. Dit deel van het brein wordt geassocieerd met ontvankelijkheid voor taal.

Ook bleek er een verhoogde connectiviteit te zijn in de centrale groeve in de grote hersenen. Wanneer we denken aan een fysieke actie (bijvoorbeeld: lopen) worden in ons brein al neuronen actief die geassocieerd worden met de fysieke actie. En dat is mede te danken aan de hersenschors. De veranderingen die de onderzoekers ontdekt hebben, suggereren dat we echt in de schoenen van de personages in een boek stappen. "We weten al dat goede verhalen ons figuurlijk in iemand anders schoenen kunnen plaatsen. Nu zien we dat er ook op biologisch gebied iets gebeurt."

Dus ja, we worden knapper door het lezen van boeken. Daarom moeten we kinderen er zo vroeg als mogelijk mee in aanraking brengen. Eerst voorlezen en dan zelf lezen. Veel zelf lezen en hen daarbij uitdagen 'sterke' boeken te kiezen. Om dat te stimuleren heb ik, samen met [Stichting Aanzet](#), de Beste Boeken Quiz ontwikkeld. Kinderen worden uitgedaagd om boeken goed te lezen. Als ze hierdoor enthousiast worden om te blijven lezen, worden deze kinderen knapper. En daar hebben we allemaal toch iets aan!

HET SCHIJNT DAT JE  
VAN BOEKEN LEZEN  
KNAPPER WORDT



## Het spel en...het lezen

De spanning is om te snijden. In kleine groepjes wordt opgewonden gefluisterd. Als de vraag goed beantwoord wordt gaat deze school er met de Beste Boeken Quiz Bokaal van door, maar als ze de vraag niet weten dan is er nog een kans...De tijd tikt door en de quizmaster dreigt de vraag door te spelen, maar dan komt als nog het juiste antwoord. De bibliotheek staat op z'n kop!



Ruim 350 kinderen hebben in groepjes op school een aantal geselecteerde boeken gelezen. Een kist vol leuke boeken die de kinderen prikkelen om verder te denken en waarbij aan elk niveau gedacht is. Makkelijk lezen en moeilijk lezen, luisteren, een verfilmd boek en uiteraard gewone boeken met letters, zodat elk kind kan participeren in het groepje dat verantwoordelijk is voor het lezen van de boeken.

Elk kind leest minimaal één boek zo grondig dat hij of zij in staat is alle vragen die erover gesteld worden te kunnen beantwoorden. Als groep ben je verantwoordelijk voor het totale resultaat. In elke klas worden voorrondes van de BBQ gespeeld. De winnende groepjes mogen door naar de finale in de bibliotheek om daar te strijden om de Beste Boeken Quiz Bokaal.

De leerkrachten zijn enthousiast over het project. Ze zeggen:

- Geslaagd project; bevorderlijk voor het leesonderwijs!
- De kinderen zijn gemotiveerd meer boeken te gaan lezen.
- Kinderen hebben boeken van dezelfde schrijvers uit de bieb gehaald om thuis te gaan lezen.
- Eindelijk een project waarbij ik 'mijn' leerlingen aan het lezen heb gekregen.
- Ik hoop dat dit project volgend jaar weer van start zal gaan.

Hoewel het enthousiasme groot is en blijkt dat kinderen gemotiveerd worden om meer te lezen, heeft het project geen kans gekregen om te groeien en dat is jammer omdat er behoefte blijkt aan goede leesbevorderingsprojecten.

In Vrij Nederland van 3 oktober j.l. stond het artikel 'Waarom Belgische kinderen wél lezen' waar ik één passage van wil citeren:

*Misschien heeft de verwijdering tussen de Nederlandse en Vlaamse leescultuur te maken met het Nederlandse onderwijssysteem. Bastiaan Bommeljé, uitgever, boekhandelaar en publicist, betoogde onlangs in NRC Handelsblad dat op Nederlandse scholen minder aandacht aan taal en literatuur wordt besteed dan in de ons omringende landen, met negatieve gevolgen voor het leesgedrag. Tegelijk verscheen van kinderboekenschrijver Jacques Vriens (sinds enkele maanden Nederlands eerste Kinderboekenambassadeur) in de Volkskrant een stuk waaruit blijkt dat Nederlandse kinderen het wat betreft leesplezier afleggen tegen kinderen uit bijna vijftig andere landen. 'Dat is ook niet zo gek,' schreef Vriens, 'als je weet dat jaarlijks 40.000 (!) kinderen de basisschool verlaten met een leesachterstand van minstens twee jaar.'*

Een verontrustende passage, want lezen is niet alleen belangrijk voor de taalontwikkeling, lezen is ook leuk en het stimuleert het creatief denken.

Ik wil alles op alles zetten om kinderen wel het plezier van het lezen bij te brengen. Dat het leuk kan zijn, blijkt uit de reacties op de Beste Boeken Quiz. Hier liggen kansen!

## Een koffer met een boek

Lang, heel lang geleden toen ik nog een heel klein meisje was en wij met de ‘lelijke eend’ met vakantie gingen, kregen mijn broer en ik een koffertje voor op de achterbank. Zo’n koffertje van karton met grote steken aan de buitenkant aan elkaar genaaid, zo’n koffertje van weleer die je grappig genoeg vandaag de dag nog steeds tegenkomt. Wat was ik blij met dat koffertje en wat een verrassing! In het koffertje zaten een boekje, een krentenbol en een pakje sap. Allemaal bedoeld om mij en mijn broer gedurende de urenlange reis naar Drenthe zoet te houden. Deze afleiding hielp niet veel langer dan een half uur, maar dat halve uur was dan tenminste zonder ruzie verlopen.

Toch weet ik nog goed welk gevoel dat koffertje bij me oproept. Magisch was het om dat koffertje open te doen met spulletjes die helemaal voor mij alleen waren. En dan dat eigen boekje. Heerlijk bladeren en plaatjes kijken. Fantastisch vond ik het.

Dat gevoel willen de bedenkers van het boek-start-koffertje dat door Stichting Lezen is geïnitieerd vast over brengen. Niet lang geleden is het 200.000-ste koffertje uitgereikt. Prachtig dat elke baby al een koffertje met een boekje krijgt. Waar ik nu zo benieuwd naar ben, is of de baby’s daadwerkelijk meer gaan lezen omdat ze een koffertje met een boekje hebben gehad. Gerdien van Dalen, directeur van Stichting Lezen zegt over het boek-start-koffertje: ‘Daarvan verwachten we de komende jaren de resultaten te zien.’ Ik vraag me af welke resultaten er te zien zijn en hoe die onderzocht gaan worden.

In hoeverre wordt er rekening gehouden met ouders die onvoldoende fantasie hebben om een verhaaltje bij plaatjes te bedenken of met ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn of die analfabeet zijn. Ik vraag me af in hoeverre het sec uitdelen van een koffertje met een boekje bijdraagt aan de leesbevordering, van de baby die nu het koffertje krijgen, op latere leeftijd.

Het is mooi en zelfs prachtig dat het koffertje met boekje uitgedeeld wordt en dat moet zeker zo blijven. In mijn opinie heeft de lees-bevorderende werking het meest kans van slagen als ouders, die het moeilijk vinden om zelf voor te lezen, een bijeenkomst aangeboden krijgen waarin het aangeboden boekje besproken wordt en er verteld wordt wat je er allemaal mee kan doen. Als voorloper op de vele zinnige projecten waarin ouders gesteund worden in het leren interactief voorlezen, zoals Voorleesplezier in Vlaardingen, taalvisite in Delft en de Voorleesexpress in een aantal andere steden.

Ik hoop dat, als de kinderen groot zijn, ze zullen zeggen: ‘Ooit kreeg ik eens een koffertje met een boekje erin. Dat was magisch. Daar is de liefde voor het lezen begonnen.’

## Het boekenkastje

In elke familie heb je ze. Tantes die geen echte tante zijn. Een vriendin van mijn ouders noem ik tante Wilma. Tante Wilma is gescheiden en woont in een leuk flatje in Bussum. Haar huisje is een soort museum. Van heinde en ver neemt ze spulletjes mee, want ze reist wat af. Overall staat wel iets en ik kijk mijn ogen uit. Maar het allerleukste is wel het kastje met twee kanten. Een kastje met aan de voor- en aan de achterkant planken en ruimte om spulletjes en boeken in te zetten. O, als ik eens dat kastje mocht hebben...

Mijn vreugde kent geen grenzen als tante Wilma op zekere dag het kastje voor mij meebrengt.

Zorgvuldig zet ik mijn boeken erin. De boeken van mijn jeugd: het Sleutelkruid, Winnie de Poeh, Professor Zegellak, Brief aan de koning, Oosterschelde, de dolle tweeling, Pitty op kostschool en de boeken uit de jeugd van mijn moeder, zoals de club in de kampeertrein...Het bijzonder kastje geeft glans aan mijn boeken. Eindeloos speel ik er mee en richt ik het opnieuw in. De boeken gaan niet alleen door mijn handen, ik lees en herlees ze keer op keer.

Deel uit artikel: In Nederland blijven alleen lege boekenkasten over door Bastiaan Bommeljé .  
NRC 21 september 2013

Onlangs toonde staatssecretaris van Onderwijs Sander Dekker zich 'geschokt' dat van de Nederlandse leerlingen slechts 7 procent het hoogste vaardigheidsniveau bij lezen behaalt, minder dan de helft van de 18 procent leerlingen in Finland en Engeland.

**M**aar ook volgens de eigen Nederlandse maatstaven is de leesvaardigheid van de Nederlandse jeugd onder de maat. Zo slaagt in groep 8 van de basisschool slechts de helft van de leerlingen voor het onderdeel 'interpreteren van tekst', tegen een streefcijfer van 70 à 75 procent.

In groep 4 scoort een derde van alle leerlingen een onvoldoende voor technisch lezen. In groep 5 behaalt slechts 33 procent van de leerlingen de standaard voor het begrijpen van teksten en 60 procent voor het interpreteren, tegen beoogde percentages van 70 à 75 procent.

Niet lang geleden waarschuwde de onderwijsinspectie dat een kwart van de leerlingen de basisschool verlaat met een leesvaardigheidsachterstand van ten minste twee jaar. Deze achterstand wordt tijdens de verder schoolloopbaan nooit meer ingelopen.

Geen wonder wellicht, want op Nederlandse middelbare scholen blijkt veel minder tijd te worden besteed aan 'kernvakken' als taal en rekenen' dan in andere Europese landen. Nederlandse middelbare scholieren besteden 13,8 uur per week aan deze kernvakken, tegenover een gemiddelde van 17,9 uur per week in omringende landen. Deze achterstand geldt met name voor lezen, schrijven en literatuur, met 4,89 versus 6,28 uur per week.

Dit blijft niet zonder gevolgen. De leesvaardigheid van volwassen Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar is tussen 1994 (International Adult Literacy Survey) en 2008 (Adult Literacy and Life Skills Survey) duidelijk afgenomen.

Opmerkelijk is dat in deze periode van explosieve groei van het hoger onderwijs in Nederland vooral het percentage 'hooggeletterden' terugliep, van 15,5 procent naar 11,9 procent van

de bevolking. De cijfers wijzen uit dat de verslechterende leesvaardigheid in Nederland het sterkst is bij middelbaar en hoger opgeleiden.

**I**s dit erg, zult u vragen. Moeten wij nog wel boeken lezen, nu alle informatie onder handbereik is op pc of tablet? Dit lijkt een gerechtvaardigde vraag, en het is daarom prettig dat er een duidelijk antwoord op te geven valt.

Reeds in 2004 bleek uit diverse studies dat 'ontlezing' resulteert in de achteruitgang van de algehele schoolprestaties van kinderen. Een vorig jaar in het Tijdschrift voor Communicatiewetenschap gepubliceerd vervolgonderzoek maakte zelfs duidelijk dat het lezen van boeken voor kinderen in het basisonderwijs een rechtstreekse positieve invloed heeft op de scores op alle Cito-onderdelen, en dat dit bij geen enkel ander medium met informatie (zoals tablets of pc's) het geval is. Sterker nog: uit dit onderzoek bleek het lezen van boeken van een hoog niveau de beste voorspeller voor Cito-scores.

Ook als er werd gecorrigeerd voor factoren als ouderlijk opleidingsniveau en allochtone herkomst, blijft de significante positieve samenhang bestaan. Daarentegen blijken de verbanden tussen de Cito-scores en het gebruik van televisie, internet en games allemaal negatief. Zelfs het lezen van tijdschriften houdt geen significant verband met Cito-scores. Anders gezegd: het lezen van boeken is de enige 'mediacconsumptie' die een positieve samenhang vertoont met Cito-scores.

Nu valt te begrijpen waarom de gemiddelde Cito-score in Nederland al jaren daalt. Alleen al tussen 2011 en 2012 nam het aantal basisschoolleerlingen met een score hoger dan 548 op de eindtoets af van 5,4 procent naar 4,9 procent. Nu valt evenzeer te begrijpen waarom in 2012 uit een Gronings onderzoek bleek dat liefst een kwart van de leerlingen met de hoogste Cito-scores er niet in slaagt binnen zes jaar het vwo-diploma te halen. De onderzoekers noemden dat in Europees perspectief zeer uitzonderlijke percentage 'schrikbarend hoog'.

Bij het lezen van boeken, zo houden de geleerden ons voor, speelt het verschijnsel van reciproke causaliteit. Ook uit de Leidse dissertatie *To Read or Not To Read* uit 2010 van S. Mol bleek deze wederzijdse beïnvloeding van lezen en cognitie: het lezen van boeken leidt simpelweg tot schoolsucces en hogere intelligentie.

Opvallend is dat dit effect van lezen met elk schooljaar sterker wordt. Het lezen van boeken verklaart 12 procent in de woordenschat van peuters en kleuters, 13 procent in de middenbouw van de basisschool, 19 procent in de bovenbouw van de basisschool en de eerste klassen van het voortgezet onderwijs, 30 procent van de hogere klassen van het voortgezet onderwijs en 34 procent van de woordenschat op hbo- en universiteitsniveau.

De liefde voor boeken en voor lezen schijnt af te nemen. Het artikel van Bastiaan Bommeljé in het NRC: In Nederland blijven alleen lege boekenkasten over, laat zien dat er steeds minder gelezen wordt en dat dat dramatische effecten heeft. De cito-score daalt mede omdat er onvoldoende gelezen wordt. Het lezen van boeken leidt tot schoolsucces en tot een hogere intelligentie.



Kinderen van deze tijd hebben veel meer afleiding in computer en televisie dan toen ik in mijn tijd voor mijn boekenkastje van tante Wilma zat. De tijdgeest maakt dat kinderen niet meer met een boek en een kop thee erbij gaan lezen. Het moet allemaal sneller en er moet actie in voorkomen. Misschien moet het lezen van boeken daarom wel bij die actie en bij het spelelement aansluiten.

Een paar jaar geleden bedacht ik de Beste Boeken Quiz en heb ik deze samen met Stichting Aanzet in Vlaardingen zeer succesvol uitgevoerd. Het idee is dat kinderen per groepje verantwoordelijk zijn voor het lezen van een aantal boeken. Over die boeken komen quizvragen. Elke klas heeft een winnend groepje en dat groepje mag meedoen aan de wedstrijd die tussen de verschillende scholen plaats vindt. De kinderen en de leerkrachten zijn zonder uitzondering laaiend enthousiast. Het is een project waar geld bij moet en dus maakt de bibliotheek van Vlaardingen het jaar daarop de keus om het geld anders te besteden. Ik popel nog steeds om dit concept elders uit te voeren. Het is één van de leukste leesactiviteiten die ik ken. Dat zeg ik niet alleen omdat ik het zelf bedacht heb, dat hoor ik ook van anderen.

Mocht je dus een potje met geld hebben, dan kom ik graag met [Stichting Aanzet](#) langs om kinderen vol vuur aan het lezen te krijgen. En dan hoop ik dat als ze er later terug denken dat met even veel liefde en warmte doen als ik doe bij het kastje van tante Wilma.

Meer informatie over lezen op school.  
De Beste Boeken Quiz of  
andere creatieve taalactiviteiten?

Neem een kijkje op [www.roderuiter.nl](http://www.roderuiter.nl)

Of neem contact op:



[iris@roderuiter.nl](mailto:iris@roderuiter.nl)

06 - 3488 0112

[www.roderuiter.nl](http://www.roderuiter.nl)



Tips over lezen op school.